

Siste danser

- Stiftelse for bevaring av biologisk mangfold

Ekstrakt

Et skogområde på ca. 1200 daa. med klare naturverdier er registrert nordvest i Ås kommune, Akershus.

Området består av sørvendte bekkedaler med tilhørende øst-, sør- og vestvendte lisider som ender ned mot et større flatt parti ned mot Pollevann. Området har stor småskala-topografisk variasjon, og et stort antall vegetasjonstyper fra tørr til fuktig og fattig til rik, inkludert biologisk rike typer som kalkfurskog og or-askeskog. Lågurtgranskog er vanligste vegetasjonstype.

Skogen er tydelig påvirket, men likevel gammel, med spredte innslag av nøkkelelementer. Verdifulle kjerneområder (kalkfurskog, dødvedrik or-askeskog og gråor-heggeskog, rik granskog med en del dødved) er funnet flere steder. 11 rødlistearter er registrert.

Store verdier inngår også utenfor tidligere avgrenset område, og i dette notatet foreslås derfor en utvidelse.

Området vurderes som regionalt verdifullt **.

Nøkkelord

Biologisk mangfold
Skog
Rødlistearter
Truete vegetasjonstyper
Ås kommune
Akershus

Siste Sjanse – notat 2004-16

Tittel

Biologiske verdier i Pollen NØ (Nybråten) i Ås kommune, Akershus

Forfatter

Tom Hellik Hofton

Dato

15. november 2004

Antall sider

11 + 1 kartvedlegg

Siste Sjanse Oslo-kontor: Maridalsveien 120, 0461 OSLO

Telefon 22 71 60 95. E-post: terje@sistesjanse.no

Siste Sjanse Arendal-kontor: Telefon 37 06 04 18/95 97 96 12. E-post: arne@sistesjanse.no

Nettadresse: www.sistesjanse.no

Forord

På bakgrunn av at de biologiske registreringene av Nybråten var til dels gamle og lite dekkende, gjorde undertegnede en biologisk inventering av deler av området 07. mai 2004. Formålet var å framskaffe ny, mer detaljert og oppdatert dokumentasjon av områdets biologiske kvaliteter, som grunnlag for beslutninger om forvaltning av området.

Alle deler av dette prosjektet er utført på ideell basis uten finansiering.

Oslo, 15. november 2004.

Tom Hellig Hofton

Innhold

FORORD	1
INNLEDNING	3
TIDLIGERE UNDERSØKELSER	3
GJENNOMFØRING OG METODE.....	3
OMRÅDEBESKRIVELSE	5
REFERANSEDATA	5
BELIGGENHET, NATURGRUNNLAG, AVGRENSNING	5
VEGETASJON, FLORA	5
<i>Truete vegetasjonstyper</i>	6
SKOGSTRUKTUR, PÅVIRKNING	6
<i>Inngrep</i>	7
KJERNEOMRÅDER	7
<i>Pollen gård – verdi B</i>	7
<i>Pollen NV – verdi A</i>	7
<i>Storekleivbekken – verdi A</i>	7
<i>Fløytemyr – verdi B</i>	8
<i>Pollefløyten SØ – verdi B</i>	8
ARTSMANGFOLD	8
<i>Interessante arter</i>	8
NATURVERDIER	9
AVGRENSNING	9
FORVALTNING	10
KONKLUSJON	10
LITTERATUR	11
VEDLEGG: KART	12

Innledning

Tidligere undersøkelser

Området ble først registrert i 1987 av NINA i forbindelse med verneplan for barskog fase I (Korsmo og Svalastog 1993). Et område på 1000 daa. ble da avgrenset og klassifisert som regionalt meget verneverdig supplementsområde (**), særlig på bakgrunn av å være en rik lavlandsskog med stor variasjon i vegetasjonssamfunn og flora, med innslag av edelløvskog. Området (under navnet "Nybråten") har blitt vurdert for vern både i fase I og fase II, og har nylig (2004) blitt sendt på sentral høring som del av supplering til verneplanen. Arealet som er sendt på høring er ca. 930 daa. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har foreslått å redusere arealet til 760 daa.

NIJOS (Norsk Institutt for Jord- og Skogkartlegging) har gjennomført naturtyperegistrering i Ås kommune, og innenfor og like utenfor lokaliteten som er foreslått vernet er 4 lokaliteter avgrenset (Bratli 2000). 2 lokaliteter er avgrenset innenfor det foreslått vernete området:

- Pollen N, verdi B
Sørvendt skråning med smal brem med edelløvskog (mest alm-lindeskog, noe gråor-askeskog) mellom gjengroende åker og brattere skråninger bak. Relativt rik flora.
- Storekleivbekken, verdi A
Sørvendt, ganske trang og til dels bratt kløft, med en del bergvegger og blokker. Lågurtgranskog og alm-lindeskog dominerer. Floraen er rik, og bergveggene har en rik moseflora. Ganske gammel skog, stor ask og svartor, en del død ved.

Like utenfor er 2 lokaliteter avgrenset:

- Pollen, verdi A, 19 daa.
Sørøstvendt li med rik edelløvskog ovenfor nedlagt gård rett nord for Pollen. Skyggefull og rik edelløvskog, med ask, lønn og gran i tresjiktet. Mye døde løvtrær av små dimensjoner. Funn av oker eikekjuke (DC). Skogen er delvis gjengroende suksesjonstrinn etter tidligere hevd.
- Vestsiden av Pollevann, verdi B, 24 daa.
Smal brem med ulike edelløvskogstyper langs vestsiden av Pollevann, delvis innenfor Pollevann naturreservat. Vegetasjon varierer fra svartorskog langs vannet til alm-lindeskog på tørre partier, tresjiktet består av bl.a. ask, alm, eik, lønn og svartor. Trærne er ganske unge. Rike kantsamfunn mot åkeren. Fragmenter av tørreng og gjengroende eng- og kantvegetasjon rundt nedlagt gård. Gamle ask og eik med rik kryptogamflora står langs veien.

To naturreservater ligger like inntil området (Direktoratet for Naturforvaltning 2004):

- Pollen naturreservat (14 daa)
Opprettet som del av verneplan for edelløvskog i 1982. Området ligger like nordøst for Pollevann, og består av en vestvendt, til dels ganske bratt skrent. Vegetasjonen består av rik gråor-askeskog og alm-lindeskog. Skogen har variert aldersfordeling og det inngår noe død ved av små dimensjoner.
- Pollevann naturreservat (419 daa)
Spesielt våtmarksområde med rik fuglefauna, referanseområde for limnologisk forskning (vannet har utviklet seg fra en saltvannssjø med stagnert sjøvann i bunnen), stort mangfold i vegetasjonstyper og rike sumpområder med flere sjeldne arter (bl.a. rødlisteartene dronningstarr og myrstjerneblom).

I viltkartleggingen i Ås er hele området nord for Pollevann, både som helhet og i form av flere mindre lokaliteter, både skogen og den åpne kulturmarka, verdisatt som "svært viktig viltområde" (Kim Abel pers. medd.). Bl.a. er rødlisteartene skogdue og slettsnok registrert.

Gjennomføring og metode

Registreringene er basert på metodikken utviklet av Siste Sjanse gjennom 1990- og 2000-tallet (for oppsummering og dokumentasjon se Løvdal m.fl. 2002). Denne bygger hovedsakelig på vurdering av skogens kvalitet og potensial for biologisk mangfold ut fra et sett kriterier der skogstruktur, nøkkelementer og signalarter står sentralt. Viktige kriterier omfatter bl.a. urørthet, kontinuitet (på ulike typer og nivåer), forekomst av interessante arter, gamle løvtrær, bonitet og topografisk beliggenhet. Stor vekt er lagt på å finne fram til områder med høy tetthet av viktige og/eller sjeldne elementer og strukturer, og som derfor har potensial for et større og sjeldnere biologisk mangfold enn skogen ellers.

Ca. 7 timer ble brukt i området. Det meste av området under ca. 80 moh. ble da gjennomgått. Registreringene ble utført med tanke på å leite opp interessante miljøer og elementer som betraktes som viktige for bevaring av biologisk mangfold. Det ble systematisk lett etter rødlistearter og signalarter som indikerer verdifulle miljøer.

Undersøkelsene er på ingen måte grundige, og nøyere registreringer er nødvendig for å avgrense kjerneområder og få en bedre vurdering av avgrensning, særlig en vurdering av grensene mot vest og sørvest. Pga. mangelfulle registreringer og avgrensning er heller ikke kjerneområdene avgrenset på kart, men bare nevnt i beskrivelsen.

I dette notatet beskrives både området som helhet og kjerneområder (men ikke avgrenset og kartfestet). Kvaliteter, potensial og betydning for bevaring av biologisk mangfold er vurdert. Dokumentasjonen omfatter disse områdebeskrivelsene med tilhørende artslister, kartvedlegg, belegg av arter og fotografier. Særlig interessante arter er koordinatfestet, systematisk belagt og vil bli belagt ved herbariene hos Botanisk Museum, Universitetet i Oslo.

Områdebeskrivelse

Referansedata

Fylke:	Akershus	Naturtype:	Granskog, Kalkskog, Edelløvsog, Sumpskog
Kommune:	Ås	Veg. sone:	Boreonemoral
Dato feltreg.:	07.05.2004.	Areal:	Ca. 1200 daa.
Kartblad:	1914 III, 1914 IV	H.o.h.:	1-144 moh.
UTM (sentral):	NM 998249	Verdi:	**

Beliggenhet, naturgrunnlag, avgrensning

Området ligger mellom E18 og innerste del av Bonnefjorden, ca. 1,5 km nordvest for Vinterbru-krysset lengst nordvest i Ås. Lokaliteten består av Fløyta daldrag, som drenerer sørvestover ned til vannet Pollen, og tilhørende vest- og østvendte, til dels ganske bratte liser på sidene. Terrenget er småkupert, og flere smådaler og søkk faller ned gjennom liene, hvorav Storekleivbekken fra nordvest er den mest markerte. I vest går liene over i et småkupert kolleparti på toppen. Daldragene og liene faller ned til et større parti flatmark, som store deler av tidligere har vært dyrkingsmark/beitemark, ned mot Pollevann.

Området ligger like utenfor Oslofeltet, og berggrunnen består av gneiser av ulik sammensetning, amfibolitt, migmatitt m.m. (Sigmond et al. 1984). Hele området ligger under marin grense. Pga. stor småskalavariasjon i topografi varierer likevel løsmassedekket mye. Ganske store deler av jevne liser og kollepartier er avskrapte med mye grunnlendt mark. Nede i søkkene ligger det igjen en god del løsmasser, noe som gir opphav til rikere skogsfunn. Særlig i Fløyta dalføre og på flata nederst er det dype løsmasser i form av marine avsetninger.

Lokaliteten grenser nesten inn til tettbebyggelse mot nordøst, øst og sørøst, mot vann og våtmark i sør (Pollevann naturreservat), og sterkere påvirket, mindre interessant skog mot vest og nord (ifølge Korsmo & Svalastog 1993 og Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2001).

Vegetasjon, flora

(Delvis etter Korsmo & Svalastog 1993)

Stor småskalamosaikk i topografi med tilhørende stor variasjon i løsmassedekke og eksponisjon på korte avstander gir opphav til en mosaikkartet vegetasjon med raske skiftninger og stor variasjon. Større arealer med sammenhengende og homogen vegetasjon er derfor lite utbredt. En lang rekke vegetasjonstyper, som spenner over hele gradienten fuktig-tørr og rik-fattig er representert innen området.

Opplendte partier og avskrapte skråninger med lite til manglende løsmassedekke har lavfurusog, dels av hellemarkstype med innslag av røsslyng og bærlyng, og dels som glissen og svært tørr, "solsvidd" type med mye berg i dagen. På noe dypere morene forekommer mindre innslag av bærlyngskog, hovedsakelig med gran og furu i blanding. Denne går over i blåbærgranskog, som til dels dekker ganske betydelige arealer i litt mer homogene liser med dypere moreneløsmasser litt oppe fra dalbunnene.

Skråninger med noe rikere løsmasser og konkave partier, gjerne i små søkk med en del helling og der marka er ganske grunnlendt, har store arealer lågurtgranskog. Dette er arealmessig trolig vanligste vegetasjonstype i området. I øvre deler er lågurtskogen av ganske fattig utforming, med arter som gaukesyre, maiblom, teiebær og skogfiol. Nedover i søkkene går denne typen raskt over i til dels meget rik lågurtskog, og rikheten tiltar nedover mot dalbunnene. Typiske arter i de rike typene er bl.a. blåveis, skogsvinerot, vårerteknapp, myske, trollbær, fingerstarr, skogvikke, skogsalat, knollerteknapp, brunrot, hengeaks og ormetelg. På litt friskere partier inngår også arter som kranskonvall, vendelrot, mjødurt, firblad. På de rikeste utformingene utgjør hassel, leddved og tysbast et karakteristisk innslag i busksjiktet. I lågurtskogen er løvtreinnslaget stedvis ganske høyt, mest av boreale treslag (osp, bjørk, mer sparsomt selje og rogn).

Der marka flater ut i bunnen av daldragene er det mer leirholdig jord, og her går lågurtskogen ofte over i en fuktig og floristisk rik vegetasjon som helst er en slags overgangstype mellom lågurtgranskog og storbregne-høgstaudegranskog, samt fragmenter av rik sumpskog langs bekkedrag, stedvis med mye svartor i tresjiktet. På fuktig og rik mark helt nederst mot flata i bunnen, mest velutviklet ved utløpet av Pollefløyten og i underkant av den vestvendte skråningen videre sørover, inngår en del gråor-askeskog og gråor-heggeskog. Feltsjiktet er her svært rikt, i tillegg til artene i lågurtskogen inngår bl.a. skjellrot og storkonvall, og på den fuktigste marka også

strutseving, maigull, skogstjerneblom, skogsivaks, fredløs og springfrø. Hegg er en viktig del av busksjiktet. Gråor-askeskog og gråor-heggeskog forekommer for øvrig langs rundt hele flata, også på vestsiden.

Alm-lindeskog inntar en del areal i på varmt og grunt substrat i tørre, bratte og grunnlendte skråninger med sørlig eksposisjon i nedre deler av lisidene. Her forekommer også noe rasmark. Av arter kan nevnes blåveis, krattfiol, brunrot, lakrismjelt og trollbær.

Kalkfuruskog er tidligere ikke beskrevet fra området. Denne typen ble identifisert flere steder i den østvendte lia nordvest for Pollevann, mest velutviklet i et parti rett nordvest for den nedlagte gården Pollen og på sørsiden av Storekleivbekken. Typen står på bratt mark i nedre deler av skråningene, ofte i mosaikk med alm-lindeskog. Furu dominerer tresjiktet, men med jevnt innslag av løvtrær, og med et karakteristisk busksjikt bestående av hassel, tysbast, leddved og rosebusker. Feltsjiktet preges av store matter med liljekonvall. Av andre arter kan nevnes blåveis, skogvikke, flekkgrisøre, kantkonvall, hengeaks, bergmynte, blodstorkenebb og lodnebregne. Åpne hellere med rik kalkflora finnes også. Årstiden er noe ugunstig for karplanter, og floraen er utvilsomt langt rikere enn det som kunne dokumenteres på inventeringstidspunktet.

Mye av kulturmarka på flata preges av forfall, med opphopning av plantemateriale og begynnende utarming av floraen. Deler er under gjengroing med tette kratt av ask, rogn etc., og med bringebærkratt og til dels store arealer med tette matter av mjødukt. Omkring den nedlagte gården Pollen står hagemarksskog med grov eik og ask. Deler av engene har et mer intakt preg og er tørreng med trolig ganske rik flora, der bl.a. ganske rikelig med marianøkleblom er typisk. Andre arter er bl.a. firkantperikum, tveskjeggveronika, gjeldkarve.

Truete vegetasjonstyper

Området har stor variasjon i vegetasjonstyper, og flere av typene er oppført som truete (jf. Fremstad & Moen 2001). Følgende truete vegetasjonstyper er registrert i området:

Vegetasjonstype	Utforming	Frekvens	Status
Kalkskog	Frisk kalkfuruskog Tørr kalkfuruskog	Spredt i lia i sørvest Sparsomt i lia i sørvest	VU
Alm-lindeskog	Østlig utforming	Spredt i skrenter og rasmark	LR
Or-askeskog	Or-ask-utforming	En del areal på marin leire rundt flata	VU
Rik sumpskog	Gran, svartor	Fragmentarisk i dalbunner	EN
Hagemark	-	Rundt ruinen til gården Pollen	VU

Skogstruktur, påvirkning

Skogbildet styres i stor grad av en ganske utpreget småskalamosaikk i naturgrunnlaget. Ganske vanlig skogbilde er grandominans på fuktig mark nede i søkk, mye løvtrær (til dels med edelløvtrær, ofte hassel) på mer grunnlendt mark på sidene, og tørr furu- barblendingsskog oppe på kollene. Heterogen mark med raske skiftninger mellom søkk, små bergvegger, skrenter og små koller (en type mosaikk som er vanlig i området) skaper ganske variert alders- og dimensjonsfordeling mange steder. Sjiktningen er således stort sett god, men varierer likevel mye. Treslagsfordelingen er variert. Totalt sett dominerer gran, men ofte med ganske høyt innslag av forskjellige løvtrær, både som enkelttrær og som mindre holt. Bl.a. finnes flere steder holt av gammel og ganske grov osp. På mer homogen mark (jevn lågurt- og blåbærskog) er skogbildet ganske ensartet og til dels dårlig sjiktet, med trær i god vekst og liten variasjon.

Det meste av granskogene er tydelig påvirket i tidligere tider og befinner seg for en stor del i sein optimalfase, med tilhørende beskjedne mengder dødved. Mindre partier er i aldersfase, og enkelte steder (bl.a. Fløytemyr og Storekleivbekken) inngår en del død gran, til dels av ganske kraftige dimensjoner. Det er tendens til kontinuitet i død gran ved Fløytemyr. I noe mindre påvirkete partier blir også grana ganske kraftig, med dimensjoner opp til 60 cm dbh.

Furuskogen er gammel (ofte i aldersfase), ganske bra sjiktet og med stedvis ganske brukbare dimensjoner (særlig på bærlyngmark og i kalkskog, opptil 55-60 cm dbh). Ofte inngår diverse andre treslag i furuskogen (gran, bjørk, enkelte eik) og skaper sjiktning, men på den tørreste og mest grunnlendte marka er furu enerådende. Spredt gadd og læger av furu finnes, men totalt sett i ganske liten mengde.

Edelløvsfogene (alm-lindeskog, gråor-askeskog, gråor-heggeskog) består stort sett av trær med moderate dimensjoner. En del trær er likevel ganske gamle, og det forekommer også en del grove trær av bl.a. ask. Ask og

alm på 50 cm dbh er registrert. Skogen er godt sjiktet, og på fuktige typer er et godt utviklet busksjikt dominert av hegg typisk. Til dels har disse edelløvskogene mye dødved. Imidlertid er lægrene stort sett av små dimensjoner. Mye av edelløvskogene på marin leire i nedre deler av området, rundt kanten av flata, har i tidligere tider i hvert fall delvis vært ganske åpne områder pga. hevd.

Totalt sett er det meste av skogen i området tydelig påvirket av tidligere tiders skogbruk (mange gamle stubber, plukkhogst, gruppehogster, hesteveier), men i nyere tid er det gjort lite inngrep i området. Det inngår også visse partier som tydeligvis har ligget urørt i lengre tid. Den sentrale flata på marin leire har imidlertid inntil ganske ny tid vært åpen kulturmark. I dag har større deler av dette arealet tett oppslag av ungt løvkraft (ask, rogn etc.). Randsonen i vest (ikke befart her) har ifølge Fylkesmannen i Oslo og Akershus (2001) vært utsatt for en del nyere hogster, med bl.a. etterfølgende planting med tanke på juletreproduksjon.

Inngrep

Fra øst går en smal skogsbilvei sentralt gjennom området, inn i Fløyta dalføre og sørvestover ned til flata i bunnen. Denne går over i traktorvei som fortsetter videre sørover langs vestsiden av Pollevann. Området har også et ganske tett nettverk av stier. Flere steder finnes ruiner etter gamle bygninger, trolig rester etter husmannsplasser. Flatmarka i bunnen har for en stor del vært dyrkings- og beitemark, og er nå delvis i en gjengroingsfase.

Tidligere grøfting (trolig fra 1950-tallet) setter sitt preg på mye av de større sumpskogarealene i bekkedalene. Av nyere hogstinngrep er det på slutten av 1990-tallet hogd litt langs en brem i områdets vestlige kant, oppe på plataet, og noe av dette arealet er i tillegg plantet til med tanke på juletreproduksjon (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2001).

Kjerneområder

Her beskrives fem kjerneområder. Pga. relativt overfladiske registreringer er disse dårlig avgrenset, og derfor presenteres ikke avgrensning på kart her.

Pollen gård – verdi B

Gjengroende hagemarksskog omkring gammel, nedrast gård. Langs gammel vei inn til ruinene står en allé med (meget) grove og gamle eik og ask. Varierende, men ennå ikke spesielt tett oppslag av unge løvtrær, særlig ask, begynner å gjøre seg gjeldende. Grønnsko og svartonekjuke er påvist på de råtne stokkene i bygningsruinene.

Pollen NV – verdi A

SØ-ventt terreng; bratt og grunnlendt skråning i overkant, som går over i et ganske flatt parti på marin leire i nedkant. På grunnlendt mark oppe i lia rik og velutviklet kalkfuruskog (både tørr og vekselfuktig utforming), særlig i konkave partier. Godt sjiktet skog med grov og ganske gammel furu som oversjikt, og varierende innslag av gran, bjørk og selje. Hassel inngår i busksjiktet. Tidspunktet var ugunstig for registrering av karplantefloraen, men store tepper av liljekonvall, rosebusker, tysbast, leddved, hengeaks og blåveis indikerer meget rike forhold. Trolig er potensialet stort for en rekke krevende og til dels sjeldne karplanter (inkludert rødlistearter), det samme gjelder markboende sopp.

Nede på flata er vegetasjonen fuktig og rik gråor-heggeskog med innslag av en del ask, gran, selje og hassel. Skogen er ganske tett, men godt flersjiktet. Trærnes dimensjoner er ikke spesielt grove, men dimensjonsfordelingen er variert. Det er store mengder dødved av løvtrær (særlig hegg, til dels ganske grovt), i de fleste nedbrytningsstadier (men sterkt nedbrutte er likevel få). Deler av granskogen har også dannet store mengder ferske og litt middels nedbrutte granlæger. I hvert fall delvis er trolig dette partiet seint suksesjonstrinn som har grodd igjen etter tidligere mer åpen mark utnyttet til hevd. Dette partiet er delvis overlappende med lokalitet Pollen hos Bratli (2000) (gitt verdi A).

Både kalkfuruskogen og gråor-heggeskogen er verdifulle nøkkelbiotoper. Partiet ligger et godt stykke sør for forslag til naturreservat (Direktoratet for Naturforvaltning 1999).

Storekleivbekken – verdi A

Bare nederste del er sett i denne inventeringen, beskrivelsen bygger delvis på Bratli (2000).

Sørventd, ganske trang bekkedal/kløft, som nederst faller ganske bratt ned på flata med marin leire. Kløfta er omgitt av en del bergvegger, av til dels rik type, med næringskrevende mosearter (bl.a. mye krusfellmose (Bratli 2000)). Rik lågurtgranskog (bl.a. myske, blåveis) dominerer på partier med litt løsmasser, mens alm-lindeskog er

vanlig på grunnlendt substrat i skrenter og på rasmark på sidene. Skogen er godt sjiktet, og tresjiktet er ganske variert, med gran, bjørk, ask, svartor og hassel i lågurtgranskogen og langs bekken; og alm, lind, hassel i almlindeskogen. Skogen er ganske gammel med brukbare dimensjoner på trærne og en hel del dødved.

I østvendt skråning på sørsiden av nedre del av Storekleivbekken inngår også et parti kalkfuruskog av xerofil (tørr) utforming. Typiske karplanter er liljekonvall, leddved, tysbast, blodstorkenebb, bergmynte (berghellere), lodnebrege (berghellere), flekkgrisøre, kantkonvall. Skogbildet er her ganske glissent, men bra sjiktet.

Hele området er en verdifull nøkkelbiotop. Bratli (2000) har gitt selve bekkedalen verdi A.

Fløytemyr – verdi B

Omkring der veien gjør en krapp sving ligger et ganske flatt og beskyttet parti i bunnen av øvre del av Pollefløytens dalføre. Vegetasjonstypen er fuktig utforming av lågurtskog, med sumpskog i partier. Det meste av partiet har trolig vært rik sumpskog tidligere, men etter gammel grøfting (på 1950-tallet?) har det skjedd fortørring. Skogen er floristisk rik, godt sjiktet og grandominert. Noe løvtrær kommer inn i åpninger og i sumppartier (svartor, bjørk). Det er ganske bra med dødved, til dels av kraftige dimensjoner, og også enkelte ganske sterkt nedbrutte stokker inngår. Stikkprøver ga funn av rynkeskinn, granrustkjuke og svartsonekjuke.

Pollefløyten SØ – verdi B

Vestvendt, ganske bratt søkk og tilhørende nedre del av liskråningen på overgangen til marin leire. I søkket dominerer grunnlendt, rik lågurtgranskog (blåveis, vårerteknapp, leddved, hassel etc.). Skogen er bra sjiktet, og det inngår en del dødved av ferske og midlere nedbrytningsstadier, svært lite av sterkt nedbrutt. Bergvegger med tilhørende små rasmarker inngår på sidene, noe som øker heterogeniteten. Løvtreinnslaget tiltar gradvis nedover i søkket, og nede i overgangen mot marin leire går skogen over i gråor-askeskog og gråor-heggeskog. Alm, ask, lind og noe osp og gran står som overstandere, mens hegg utgjør en viktig del av til dels ganske tett busksjikt. Karplantefloraen er her meget rik, med bl.a. skjellrot, springfrø, strutseving, skogstjerneblom, storkonvall. Deler av denne skogen er trolig suksessjonstrinn. Nede på flata går denne skogen over i ungt løvkratt.

Artsmangfold

Området framviser uvanlig stor variasjon i vegetasjonstyper og treslagsfordeling, med stor økologisk spennvidde. Dette gir opphav til et rikt biologisk mangfold innen flere artsgrupper, både karplanter, moser, sopp, og vilt. Totalt 11 rødlistearter er registrert (1 direkte truet, 3 sårbare, 6 hensynskrevende, 1 bør overvåkes). Verdt å merke seg er at 6 av disse kun er registrert utenfor området som er foreslått vernet.

Karplantefloraen er rik og variert. Særlig i kalkfuruskogen er det potensial for mange uvanlige og til dels sjeldne arter, inkludert rødlistearter. Karplantefloraen var imidlertid dårlig utviklet på inventeringstidspunktet (for tidlig). Kalkskogen har også et meget stort potensial for **markboende sopp**, og bør kunne holde et ikke ubetydelig antall rødlistearter innen denne gruppen. Dette kan også være tilfelle for rikere deler av lågurtgranskogen. Et godt stykke sørvest for området foreslått som skogreservat (men innenfor avgrensningen presentert her) er rødlistearten gulskivevokssopp og den krevende fagerbrunpiggunnet (Botanisk Museum 2004). Kanskje er det innen gruppen markboende sopp at området har størst verdi. Av **vedboende sopp** er potensialet mer begrenset, grunnet tydelig kontinuitetsbrudd og lite dødved i det meste av området. Det er likevel påvist enkelte mindre kravfulle arter i deler av de mest dødvedrike partiene, på både gran og løvtrær. Imidlertid er funn av eggegul kjuke på hele 5 læger av hegg og gråor i kjerneområde Pollen NV særdeles interessant. Denne arten er kjent fra ca. 16-17 lokaliteter i Norge (Botanisk Museum 2004, Heggland m.fl. 2004, Siste Sjanse registreringer, egne obs.). Verdt å merke seg er at arten på alle andre lokaliteter (unntatt Jomåsknutane (Aust-Agder: Froland)) kun er funnet på én stakk, og dette kan således være den rikeste forekomsten av arten i Norden (arten er i Sverige og Finland kun kjent fra hhv. fem lokaliteter (Bohlin et al. 2001) og én lokalitet). **Lavfloraen** virker ganske fattig og er trolig tydelig påvirket av luftforurensing.

Av vilt er det dokumentert klare verdier for **fugl**, **krypdyr** og **amfibier**. Bl.a. er skogdue observert gjentatte ganger. Slettsnok er funnet to steder, og de halvåpne og åpne, tørre og varme arealene tilknyttet den gamle kulturmarka er leveområde for arten. I et par små dammer på kulturmarka er det funnet liten salamander (Kim Abel pers. medd.). Under inventeringen ble det sett store mengder av den innførte arten vinbergsnegl *Helix pomatia*.

Interessante arter

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste	Forekomst
------------	--------------------	------------	----------	-----------

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste	Forekomst
Sopp markb.	<i>Hydnellum geogenium</i>	Fagerbrunpig		A
	<i>Hygrophorus karstenii</i>	Gulskivevokssopp	DC	A
	<i>Sarcoscypha coccinea</i>	Skarlagen vårbeger		Spredt
Sopp vedb.	<i>Clavicornia pyxidata</i>	Begerfingersopp	DC	B
	<i>Inonotus radiatus</i>	Orekjuke		2
	<i>Perenniporia medulla-panis</i>	Oker eikekjuke	DC	A
	<i>Perenniporia tenuis</i>	Eggegul kjuke	E	5
	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Granrustkjuke	DC	5
	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Svartsonekjuke	DC	2
	<i>Phlebia centrifuga</i>	Rynkeskinn	DC	1
	Lav makro	<i>Collema flaccidum</i>	Skjellgnye	
<i>Leptogium lichenoides</i>		Flishinnelav		1
<i>Parmeliella triptophylla</i>		Stiftfylltav		Sparsomt
Lav mikro	<i>Lecanactis abietina</i>	Gammelgranlav		Sparsomt
Moser	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	Pusledraugmose		1
	<i>Buxbaumia viridis</i>	Grønnsko	DM	3
	<i>Neckera crispa</i>	Krusfellmose		Ca. 10
	<i>Neckera complanata</i>	Flatfellmose		Ca. 5
	<i>Porella cordeana</i>	Lurvteppemose		Ca. 10
	<i>Tortella tortuosa</i>	Putevrimose		Ca. 10
	Karplanter	<i>Geranium sanguineum</i>	Blodstorkenebb	
<i>Impatiens noli-tangere</i>		Springfrø		1
<i>Lathraea squamaria</i>		Skjellrot		3
<i>Lonicera xylosteum</i>		Leddved		Spredt
<i>Origanum vulgare</i>		Bergmynte		1
<i>Polygonatum multiflorum</i>		Storkonvall		3
Fugl	<i>Columba oenas</i>	Skogdue	V	Hekking? ^B
Krypdyr	<i>Coronella austriaca</i>	Slettsnok	V	2 (leveområde) ^B
Amfibier	<i>Triturus vulgaris</i>	Liten salamander	V	1-2 ^B

A: Botanisk Museum (2004)

B: Kim Abel pers. medd.

Naturverdier

Verdiene er særlig knyttet til følgende:

- Meget stor variasjon i vegetasjonstyper.
Kystnær lavlandsskog med store arealer rike vegetasjonstyper.
- Kalkfuruskog
Velutviklet kalkfuruskog, av både mesofil (vekselfuktig) og xerofil (tørr) utforming forekommer flere steder i den østvendte lia sørvest i området.
- Gråor-askeskog og gråor-heggeskog
Rike og fuktige skogtyper, særlig utbredt i kanten rundt den gjengroende kulturmarka. Til dels mye død ved.
- Fuktige partier i dalbunnene og søkk
Gammel, rik granskog med en god del dødved, og rike lågurtgranskoger. Finnes spredt gjennom hele området.
- Forekomst av fem truede vegetasjonstyper (ifølge Fremstad & Moen 2001)

I mindre grad er også visse verdier knyttet til de mer intakte delene av kulturmarka, særlig tørrengtypene. Det samme gjelder hagemarksskogen. Disse partiene bør underlegges skjøtsel (beite, slått el.l.) for å unngå ytterligere utarming av mangfoldet.

Avgrensning

Opprinnelig avgrensning på verneforslaget omfattet et areal på 930 daa (DN 1999). Dette omfattet hele indre del av landskapsrommet nord for Pollevann, samt hele de små nedbørsfeltene til Storekleivbekken og Fløyta. Fylkesmannen i Oslo og Akershus (2001) har foreslått å redusere arealet til 760 daa, ved å ta ut (1) gjengroende kulturmark på flata, og (2) en brem rundt området i nordvest, vest og sørvest som (ifølge Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2001) består av sterkere hogstpåvirket areal. I inventeringen 07.05.2004. ble sørligste del av denne

bremmen undersøkt (under ca. 100 moh.), og dette arealet består av gammel furu- og blandingsskog. De omtalte nyere hogstinngrepene er trolig utført i de flatere partiene oppe på plataået.

Den tidligere avgrensningen av området synes å være gjort uten at de sørlige deler av liene er undersøkt. I inventeringen 07.05. ble det funnet store verdier i disse partiene, til dels betydelig utenfor den tidligere avgrensningen. Dette omfatter bl.a. kalkfurskog og gråor-heggeskog av A-verdi. 6 rødlistearter er kun kjent fra dette arealet, inkludert den direkte truete eggegul kjuke. Det er også avgrenset flere viktige nøkkelbiotoper/naturtyper her (Bratli 2000), og store deler er klassifisert som svært viktig viltområde.

På bakgrunn av betydelige verdier like utenfor den opprinnelige avgrensningen foreslås i dette notatet en utvidelse av området. Selv om en da får med hele den gjengroende kulturmarka vil en slik utvidelse øke områdets verdi. Et viktig moment er også at området da blir sammenhengende med de allerede etablerte naturreservatene Pollen edelløvskogsreservat og Pollevann våtmarksreservat. Det understrekes at avgrensningen ikke er nøyaktig, og det bør avklares nærmere hvor langt mot sør det finnes biologisk verdifull skog.

Forvaltning

For skogarealene er verdiene knyttet til strukturer og elementer som er best utviklet med minst mulig påvirkning. For best mulig ivaretagelse og videreutvikling av verdiene og områdets betydning for biologisk mangfold, med framtidig økt tetthet av viktige nøkkelelementer og –strukturer, bør området avsettes til fri utvikling (ikke-hogst).

I kulturmarka er betydelige verdier knyttet til åpen og halvåpen mark (tørrenger, hagemarksskog). Disse partiene er i varierende fase av gjengroing, og skjøtsel bør gjennomføres for å holde i hvert fall deler av arealene åpne.

Konklusjon

Lavtliggende, kystnært skogområde som omfatter sørvendte bekkedaler og hovedsakelig øst-, vest- og sørvendte skråninger, samt et større flatt område på marin leire i bunnen. Området har stor topografisk småskalavariasjon og meget stor variasjon i vegetasjonstyper som spenner over hele gradientene tørr-fuktig og fattig-rik. Vegetasjonstypene inkluderer lavfurskog, bærlyngfurskog, kalkfurskog, blåbærgranskog, småbregnegranskog, lågurtgranskog (store arealer), svartorsumpskog, gråor-heggeskog, gråor-askeskog, almlindeskog. Kulturmark i forskjellige stadier av gjengroing finnes på flata i bunnen. Skogen er gammel, men stort sett tydelig påvirket av tidligere tiders skogbruk, med lav kontinuitet i kronesjikt og dødved. Imidlertid inngår også mindre partier skog med større mengder dødved. Treslagsvariasjon og sjiktning er stort sett god. Store arealer rik skog, inkludert en del edelløvskog, gir opphav til et rikt biologisk mangfold innen mange artsgrupper. Trolig god kontinuitet i marksjikt i kombinasjon med mye rik lågurtgranskog gir potensial for en rik flora av mykorrhizasopp.

Området vurderes totalt sett som regionalt verdifullt (**).

Litteratur

Botanisk Museum 2004. The Norwegian Mycological Database (NMD): www.nhm.uio.no/botanisk/botmus/sopp/soppdb.htm

Bohlin A., Bohlin K. & Jaederfeldt K. 2001. Faktablad: *Perenniporia tenuis* – kromporing. ArtDatabanken: www.artdata.slu.se

Bratli H. 2000. Biologisk mangfold i Ås kommune. NIOS rapport 05/2000

Direktoratet for Naturforvaltning 1999. Barskog i Øst-Norge. Utkast til verneplan. Fase II. DN-rapport 1999-4.

Direktoratet for Naturforvaltning 2004. Naturbasen, www.dirnat.no

Fremstad E. & Moen A. 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231.

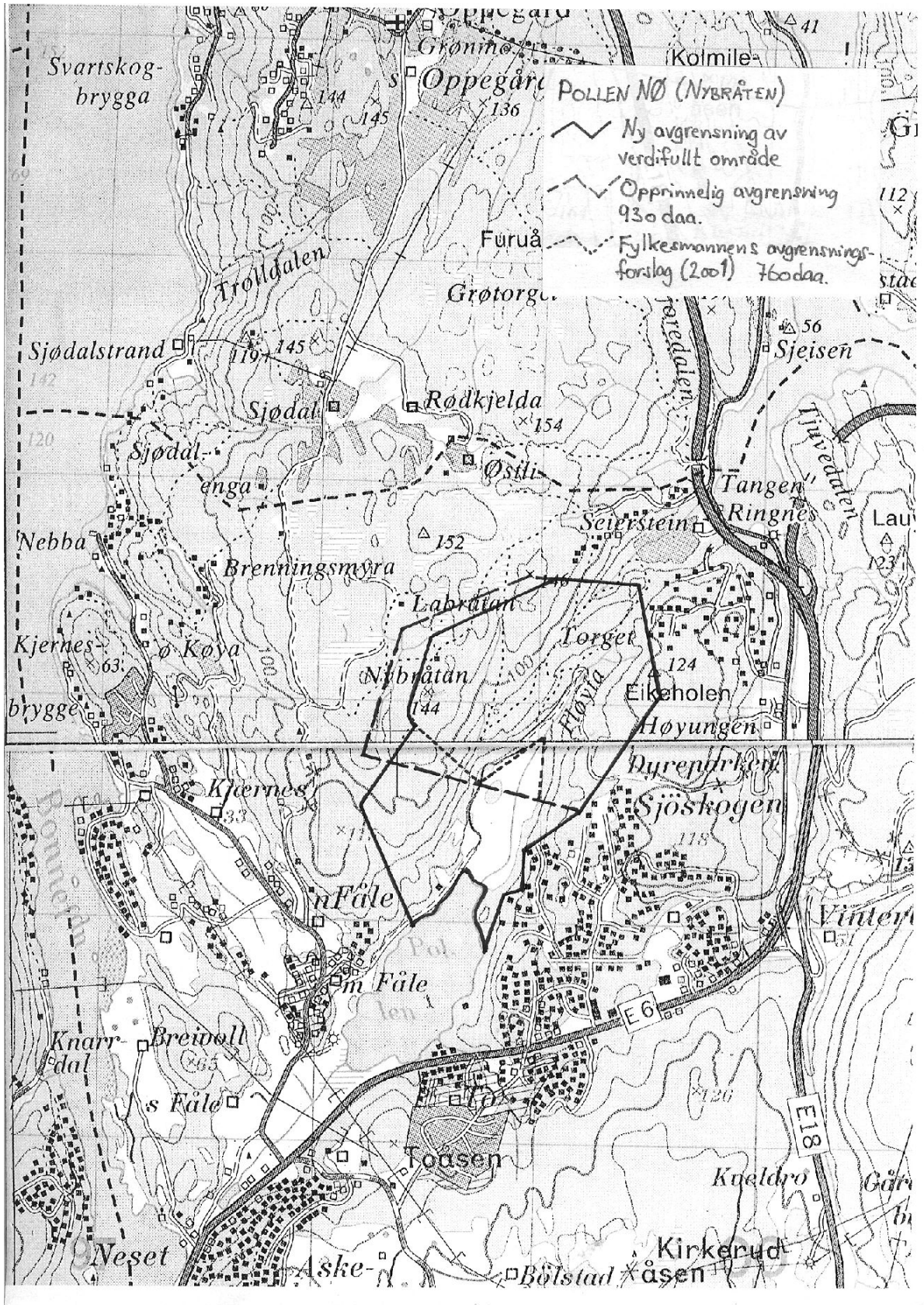
Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2001. Tilrådning til Direktoratet for Naturforvaltning, Nybråten.

Heggland A., Abel K. & Marstad P. 2004. Nye funn av rødlistede sopp i Andebu kommune. Blekksoppen 32, 1/2004

Korsmo H. & Svalastog D. 1993. Inventering av verneverdig barskog i Oslo og Akershus. NINA Oppdragsmelding 227

Sigmond E.M.O., Gustavson M., Roberts D. 1984. Berggrunnskart over Norge. M 1:1 million. Norges geologiske undersøkelse

Vedlegg: kart

Siste Sjanse arbeider for bevaring av biologisk mangfold. Fra starten i 1992 har vi tilegnet oss kunnskap og erfaring som vi mener ansvarlige forvaltere har nytte av. Vi har utviklet en metode for å finne frem til områder som er spesielt viktige for å kunne bevare artsmangfoldet i skog (nøkkelbiotoper). Den 1. juli 2000 ble gruppa omorganisert til en selvstendig stiftelse.

Siste Sjanse arbeider både profesjonelt og ideelt. I tillegg til å tilby konsulenttjenester, arbeider vi med opplysning, forbedringer av registreringsmetodikk og vi arrangerer fagseminarer og turer. En av grunnpilarene i stiftelsen er fagrådet som består av fagpersoner innen ulike felt av biologien. Fagrådet er en kunnskapsplattform for de ansatte i stiftelsen.

Siste Sjanse tilbyr naturkartlegging, både i skog og kulturlandskap. Vi har spisskompetanse innen botanikk, zoologi og økologi og tar på oss kartleggingsarbeid så vel som utredningsrettede prosjekter. Fylkesmenn, kommuner og skognæringen er våre viktigste oppdragsgivere.

Siste Sjanse utgir en rapportserie og en notatserie:

- Siste Sjanse-rapport er sammenstillinger fra større prosjekter. De inneholder helhetlige vurderinger eller resultater fra detaljerte utredninger.
- Siste Sjanse-notat er enklere publikasjoner.

Siste Sjanse
Maridalsveien 120
0461 OSLO
Tlf: 22716095
Internettadresse: www.sistesjanse.no